

Welkom in Berlijn

AANKOMST IN BERLIJN	3
WAT U NIET MAG MISSEN	4
HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN	6
BERLIJN IN 3 DAGEN	8

AANKOMST IN BERLIJN

Met het vliegtuig

www.berlin-airport.de

► LUCHTHAVEN TEGEL (TXL)

Enkel bussen en taxi's, waarvan de haltes en standplaatsen in de luchthaven (terminal A, gates 6 tot 9) zijn aangegeven met **gele borden**. Bij de gele automaten kunt u kaartjes kopen voor één of meer ritten met het openbaar vervoer (vergeet ze niet af te stempelen bij de palen bij de haltes). Het volstaat een kaartje voor het openbaar vervoer te kopen aan tarief ABC. Sommige kredietkaarten worden niet aanvaard. Voorzie pasmunt. U kunt uw kaartje ook bij de chauffeur kopen indien u gepast kunt betalen.

Bus – De handigste manier om het oostelijke deel van de stad te bereiken: de **expressbus TXL** (geel, om de 10 à 20 min., goed uitgerust voor reizigers met bagage) brengt u in 40 min. naar de wijk Mitte. Belangrijkste haltes: Hauptbahnhof, Brandenburger Tor (S-Bahn: S1, S2, S25) en Alexanderplatz (metro en S-Bahn: U2, U5, U8, S3, S5, S7, S75).

De **expressbus X9** (geel) rijdt naar het westelijke deel van de stad en dan vooral naar de Zoologischer Garten (U2, U9, S3, S5, S7, S75).

Bus 109 gaat minder snel en brengt u naar het metrostation Kurfürstendamm (U1, U9).

Met **bus 128** bereikt u het metrostation Kurt-Schumacher-Platz (U6).

Taxi – Ong. 30 min. reistijd (€ 20 à € 30).

► LUCHTHAVEN SCHÖNEFELD (SFX)

Makkelijk te bereiken via het **S-Bahnstation** op 400 m van de luchthaventerminal (lijnen **S45** en **S9**), met gratis pendeldienst. Andere mogelijkheid: **Bus 171**, naar het metrostation Rudow (U7) of de **regionale treinen** RE7 en RB14 naar het Hauptbahnhof en Alexanderplatz.

Taxi – Ong. 40 min. reistijd (€ 40).

Met de trein

Het gigantische centraal station (**Hauptbahnhof**) bevindt zich in het geografische centrum van de stad en is verbonden met de lijnen S3, S5, S7 en S75 van de **S-Bahn**. www.bahnhof.de
 Kaart van het openbaar vervoer op de achterste binnenflap.

METRO EN SNELMETRO

Uurregeling: *ma.-do.: 4.00-0.30 u; vr.-zo.: dag en nacht (behalve lijn U4 en sommige lijnen van de S-Bahn). Nachtbussen, -trams en -S-Bahn: 0.30-4.30 u.*

Interessante tarieven:

Tageskarte (1 d.) – Geldig op de U-Bahn (metro), S-Bahn (snelmetro), bus en tram (zones AB) - € 6,70.

Berlin WelcomeCard – U-Bahn (métro), S-Bahn (RER), bus en tram (zones AB) - 48 uur (€ 18,50), 72 uur (€ 25,50), 5 d. (€ 32,50).

WAT U NIET MAG MISSEN

Onze favoriete 'mooiste plekjes'

1

Reichstag★★

Vouwkaart E3-4 - 📍 blz. 28

2

Museumsinsel★★★

Vouwkaart FG3 - 📍 blz. 44

3

Charlottenburg★★★

Vouwkaart A2-4 - 📍 blz. 115

4

Zoologischer Garten★★★

Vouwkaart C5 - 📍 blz. 105

5

East Side Gallery★★

Buiten de vouwkaart via H4 -
 📍 blz. 74

6

Brandenburger Tor★★

Vouwkaart F4 - 📍 blz. 33

7

Jüdisches Museum★★★

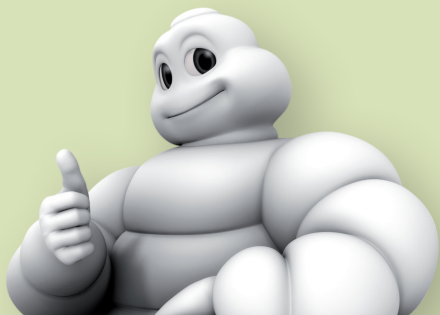
Vouwkaart FG6 - 📍 blz. 80

8

Landwehrkanal★★

Vouwkaart H6 - 📍 blz. 84

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

♥ **De ware betekenis van het woord *Frühstück* ontdekken** in een van de gezellige cafés in de wijk Prenzlauer Berg. Tussen de Kollwitzplatz, de Helmholtzplatz en de Oderberger Straße werd de kunst van het brunchen uitgebreid tot... 16.00 u. Cool, gezellig en creatief! 🍷 blz. 128.

♥ **De stad per fiets doorkruisen** om te ervaren hoe groot ze wel is. Aangezien de fiets hier de beste vervoersmethode is, vindt u in Berlijn zowat overal aangelegde fietspaden. 🍷 blz. 15.

♥ **De geur van het oude Berlijn opsnuiven:** onder de straten die

EEN LUCHTHAVEN KRAKEN

♥ Vroeger, wanneer de Berlijners wat groen om zich heen wilden, konden ze naar de Tiergarten of het Grunewald. Nu is er het asfalt van Tempelhof: 355 ha vrijheid onder een eindeloze hemel om te kiten, skaten, te barbecueën of te tuinieren. 🍷 blz. 90.

wisten te ontsnappen aan de bombardementen van 1945 bevinden zich enkele pareltjes zoals de Fasanenstraße voor wie houdt van oude gebouwen. Het meest indrukwekkend is misschien wel de Kirchgasse in het voormalige Tsjechische dorp Rixdorf. 🍷 blz. 91.

♥ **Tussen de kraampjes van *Maybachufer* slalommen.** Op dinsdag en vrijdag worden de oevers van het Landwehrkanal omgevormd tot 'borientaalse' markt met heerlijke kruiden en straatmuzikanten. Heel druk, maar o zo gezellig! 🍷 blz. 84.

♥ **Wegdromen bij de landschappen van de *Duitse romanti*ci.** De Berlijnse musea herbergen tal van schatten die men maar zelden elders kan ontdekken. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de werken van de kunstschilder Caspar David Friedrich op de 3de etage van de Alte Nationalgalerie. Tussen mist en mysterie... 🍷 blz. 47.

© M. Borgese/hemis.fr

In Kreuzberg drijft het Badeschiff op de Spree.

♥ Rondobberen op het Badeschiff.

Berlijn telt 37 zwembad, maar geen enkel is te vergelijken met het drijvende bad op de Spree, op de kruising van Kreuzberg, Treptow en Friedrichshain. Voor een zomerse uitstap! 📍 blz. 89.

♥ **In de voetsporen treden van *Good bye Lenin!*** In de Berolinastraße, achter de Alexanderplatz, werd de film van Wolfgang Becker grotendeels opgenomen. Wilt u echt proeven van de 'ostalgie', trek dan naar 'Alltag in der DDR', waar u zelfs naar de gezangen van de pioniers kunt luisteren. 📍 blz. 69.

♥ **Aan het eind van de middag rondkuieren in het Mauerpark** te starten met de noordzijde: bij de uitgang van het S-Bahnstation Gesundbrunnen,

HOGERE SFEREN OPZOEKEN

♥ Om heel Berlijn in een oogopslag te overschouwen moet u naar de Fernsehturm: de televisietoren is niet minder dan 368 m hoog maar enkel mits betaling te beklimmen. De futuristische koepel van de Reichstag is wel gratis en biedt een uitzicht over 360°. Trek erheen wanneer de schemering valt, dan is het nog magischer! 📍 blz. 28.

volgt u de sporen via de Behmstraße en neemt u rechts de loopbrug naar de Schwedter Straße. Een niet zo alledaags uitkijkpunt over Berlijn en het vroegere *no man's land*. 📍 blz. 140.

BERLIJN IN 3 DAGEN

De hoofdstad van Duitsland is zo uitgestrekt dat 3 dagen beslist niet voldoende zijn om alles te zien. We raden aan om zich te beperken tot het historische centrum en enkele musea uit te kiezen! Terugkomen doet u hoe dan ook...

De eerste dag

► Ochtend

Vertrekpunt is het belangrijkste symbool van Berlijn, de **Brandenburger Tor**★★ (blz. 33). Dan gaat het naar de **Reichstag**★★ (blz. 28) in het noorden (vergeet niet vooraf te reserveren) en de nieuwe wijk langs de Spree. Keer terug naar de

Brandenburger Tor en volg de laan **Unter den Linden**★★ (blz. 36): ze brengt u rechtstreeks naar het **Deutsches Historisches Museum**★★ (blz. 29) en zijn aangename café.

► Namiddag

Breng de namiddag door op het **Museumsinsel**★★★ (blz. 44), door de Unesco opgenomen op zijn werelderfgoedlijst. Op donderdag sluiten vijf musea pas om 20.00 u zodat u er zeker drie kunt bezichtigen. Geniet u liever van de zon? Stap dan in voor een minicruise over de Spree, met instapplaats bij het **DDR Museum**★ (blz. 50) of de **Berliner Dom**★ (blz. 50).

8

Een binnenplaatsje van de Hackescher Markt

► Avond

Bij helder weer raden we de **Alexanderplatz**★ (blz. 47) en de **Fernsehturm**★ (blz. 60) aan, vanwaar u tot middernacht kunt genieten van een panoramisch uitzicht over de stad. Dineer in de wijk Scheunenviertel, rond de Hackescher Markt.

De tweede dag

► Ochtend

Bij het verlaten van de metro aan de Französische Straße trekt u naar de **Gendarmenmarkt**★★ (blz. 76) en neemt u lijn U6 naar het station Kochstraße en **Checkpoint Charlie**★ (blz. 79), de voormalige grenspost tussen oost en west. Neem een koffiepauze in het opmerkelijke **Jüdisches Museum**★★★ (10 min. wandelen, blz. 80) of picknick langs het Landwehrkanal.

► Namiddag

De sfeer opsnuiven in 'Klein Istanbul'? Dan moet u naar Kottbusser Tor en de Maybachufer waar op vrijdag een Turkse markt gehouden wordt. Vervolgens kunt u poolshoogte nemen in **Kreuzköln** (blz. 92), de nieuwe hippe wijk. Neem bij het station Kottbusser Tor lijn U1 tot Schlesisches Tor en steek de rivier over: aan de andere zijde van de **Oberbaumbrücke**★ (blz. 74) ligt het langste nog bewaarde deel van de Berlijnse Muur, de **East Side Gallery**★★ (blz. 74).

► Avond

Dineer in de buurt van de Simon-Dach-Straße en duik het nachtleven in in de wijk **Friedrichshain** (blz. 71). Keer terug naar het centrum via de **Karl-Marx-Allee**★ (blz. 71).

EEN DAGJE LANGER BLIJVEN?

*Bezichtig dan 's morgens het barokke kasteel **Charlottenburg**★★★ (blz. 115) en bewonder na de middag de collecties van de **Museen Dahlem**★★ (blz. 120). Hun sterke punt? Kunst uit verre streken! Eindig de dag in schoonheid met een concert in de **Philharmonie**★★ (blz. 101) met zijn uitzonderlijke akoestiek, een reggae-avond in de Yaam of een etentje in de aangename wijk **Prenzlauer Berg**★★... (blz. 66)*

De derde dag

► Ochtend

Keer terug naar de Brandenburger Tor, nu voor de westelijke zijde van het historisch centrum. Bezichtig het **Holocaust Mahnmal**★★ (blz. 34) en volg dan de Ebertstraße tot de **Potsdamer Platz**★★ (blz. 93) om te genieten van het uitzicht vanaf het Panoramapunkt.

► Namiddag

Bezoek de **Gemäldegalerie**★★★ (blz. 98) van het **Kulturforum** en neem op de oevers van het **Landwehrkanal**★★ (blz. 84), bus M29 naar het **Diplomatenviertel** (blz. 102) en de KaDeWe (vooral de kruidenierswaren zijn de moeite!) en de Gedächtniskirche. Wandel langs de Ku'damm.

► Avond

Kuier rond op de Fasanenstraße en dineer op de **Savignyplatz**★ (blz. 134) en proef van het West-Berlijnse dolce vita.

DE REIS VOORBEREIDEN

Formaliteiten

Verplicht identiteitsbewijs – Identiteitskaart of geldig paspoort.

Visum – Inwoners van de Europese Unie hebben geen visum nodig.

Douane – Krachtens het akkoord van Schengen wordt geen enkele controle uitgevoerd bij het oversteken van de grenzen binnen de Europese Unie. Wanneer u het land binnenkomt via een land dat geen deel uitmaakt van de Europese Unie, moet u langs de douane passeren en de goederen aangeven die u mee hebt.

Geldzaken

De munteenheid is de **euro**.

Creditcards – Visa en Eurocard worden het meest gebruikt in Berlijn. Weet echter dat heel wat restaurants, cafés en bars uitsluitend contante betaling aanvaarden. Let op: in de oostelijke wijken van de stad zijn geldautomaten soms moeilijk te vinden.

 In geval van verlies van uw bankkaart of creditcard: zie het kader 'Noodnummers', blz. 14.

Het beste seizoen

Zomer – Gemiddelde temperatuur: 22 à 23 °C, met soms pieken boven de 30 °C.

Winter – Gemiddelde temperatuur: 2-3 °C, met erg koude periodes (sneeuw en ijs).

Wind – Koud en bijtend in de **winter**; in de **zomer** brengt hij daarentegen wat verkoeling.

Neerslag – De hoeveelheid neerslag, die regelmatig verspreid is over het jaar, is lager dan in Brussel of Amsterdam.

Hitlijst van de seizoenen – De beste maanden van het jaar lopen van **mei tot september**. Op dat ogenblik is de stad op haar groenst en heerst in de straten een levendige drukte.

De periode van **de advent (voor Kerstmis) tot Nieuwjaar** is ondanks de koude ook aangenaam: de aanblik van de ondergesneeuwde straten en de kinderen die op de slee van school komen, de gezellige sfeer op de kerstmarkten (die op de Gendarmenmarkt is een van de mooiste) en de warme, nooit saai ingerichte cafés, waar u kunt genieten van een *latte macchiato* (een populaire plaatselijke variant van koffie met melk) of een goede glühwein (warme wijn met kruiden), dragen allemaal bij tot de Berlijnse magie in deze tijd van het jaar.

Met de trein

NMBS – 02 528 28 28 (België) - www.b-rail.com.

NS – 0900 92 96 (Nederland) - www.ns.nl.

Deutsche Bahn (DB) – www.bahn.com (bepaalde diensten en prijzen).

Met het vliegtuig

In afwachting van de opening in 2017 van de nieuwe internationale luchthaven

Berlin Brandenburg Willy Brandt (BER), net naast Schönefeld, beschikt de stad vandaag over twee luchthavens: **Tegel (TXL)**, in de stad, en **Schönefeld (SXF)**, erbuiten. Meer informatie over deze luchthavens: ☎ (030) 60 91 11 50 - www.berlin-airport.de (Engels en Duits). 📍 'Aankomst in Berlijn', blz. 3.

GEWONE

LUCHTVAARTMAATSCHAPPIJEN

Brussels Airlines – Verscheidene vluchten per dag tussen Brussels Airport en Berlin-Tegel. Inlichtingen en reserveringen:

☎ 0902 51 600 (vanuit België) - www.brusselsairlines.com

KLM – Verscheidene vluchten per dag tussen Schiphol en Berlin-Tegel. Inlichtingen en reserveringen: www.klm.com

LOWBUDGETMAATSCHAPPIJEN

Reserveren doet u rechtstreeks op de website van de maatschappijen. Hoe vroeger u boekt, hoe goedkoper: vanaf € 20 exclusief reserveringsheffing, reken dus op zo'n € 30 voor de goedkoopste tickets.

EasyJet – Vluchten van Brussels International naar Berlin-Schönefeld - www.easyjet.com.

Toeristische informatie

www.visitberlin.de – Website van de toeristische dienst van Berlijn, in het Duits en het Engels. De toeristische dienst beschikt over een callcenter, waar je in vele talen geholpen wordt: ☎ 00 49 (0)30 25 00 23 33. De toeristische dienst beheert de Bureaus voor Toerisme, de **Berlin Tourist Info**:

Flughafen Tegel GmbH – Luchthaven Tegel, terminal A, gate 1 - 8.00-21.00 u.

Flughafen Schönefeld – Luchthaven Schönefeld, terminal A, hoofdhall, gelijkvloers, rechts - 7.00-22.00 u.

Hauptbahnhof – Benedenverdieping - ingang Europa Platz 1 - 8.00-22.00 u.

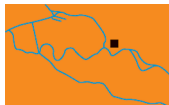
Neues Kranzler Eck – Nabij de Ku'Damm Passage - Kurfürstendamm 21 - ma.-za. 9.30-20.00 u.

Brandenburger Tor – Pariser Platz - zuidelijke vleugel - 10.00-18.00 u.

Fernsehturm (Televisietoren) – Panoramastraße 1a - 📺 2, 5, 8 Alexanderplatz) - 10.00-16.00 u (tot 18.00 u van april tot okt.)

www.germany.travel/nl – Website van het Duitse nationale bureau voor toerisme. Allerhande informatie over de steden, musea, hotels...

REICHSTAG★★★

Aan het eind van de jaren 1990 hebben duizenden ambtenaren en wagons gevuld met archieven Bonn en de hoofdstad van het voormalige Oost-Duitsland verlaten om een onderkomen te vinden in Berlijn, de hoofdstad van het herenigde Duitsland. De splinternieuwe bestuurswijk van de stad ligt in een bocht van de Spree en bestaat uit gewaagde constructies van glas en beton. Een ervan is zelfs een ware toeristische trekpleister geworden, de 'oude' Reichstag, met zijn transparante koepel die oplicht wanneer de zon valt.

► **Bereikbaarheid:** 1,2 Brandenburger Tor, 55 Bundestag, Hauptbahnhof, M85, 100 Platz der Republik, Reichstag.

Detailkaart van de wijk blz. 40-41. Uitneembare vouwkaart E3-4, F3-4.

► **Aanrader:** Om veiligheidsredenen is de Reichstag enkel te bezichtigen na reservering via de website. Doe dit voor uw vertrek. Andere oplossing: waag uw kans bij het loket aan de Scheidemannstr. of reserveer een tafeltje in het restaurant boven in het gebouw ('De beste adressen', blz. 124). Een indrukwekkend uitzicht gegarandeerd, zonder wachtrij!

28

Reichstag ★★★

Vouwkaart E3-4 – Platz der Republik 1 - 227 321 52 of 227 359 08 - www.bundestag.de - - bezoek van de koepel, dag. 8.00-23.00 u (laatste toegang 22.00 u) - gesl. 4 dec. en 31 dec. na 16.00 u - gratis - enkel na afspraak (reserveren kan via internet, minstens 3 d. vooraf, of ter plaatse aan het loket 'Anmeldung Kuppel' in de Scheidemannstraße) – identiteitsbewijs verplicht.

In 1871, toen Berlijn werd uitgeroepen tot hoofdstad van het Reich, was er geen enkel gebouw in de stad voldoende groot om onderdak te bieden aan de Reichstag. De architect Paul Wallot kreeg de opdracht een monumentaal paleis (1894) te bouwen, waaraan hij prompt vier koektorens toevoegde als verwijzing naar de vier

landen die deel uitmaakten van het Duitse keizerrijk: Beieren, Saksen, Pruisen en Württemberg. Het gebouw is er 'Voor het Duitse volk' zoals te lezen is op het fronton (*Dem deutschen Volke*) en kent een bewegende geschiedenis: verwoest door brand in 1933 (kader blz. 30), vernield tijdens de oorlog, verlaten en eenzaam naast de Muur. Dankzij de hereniging van het land herrees het gebouw uit zijn asen: de Britse architect **Norman Foster** heeft de Reichstag niet alleen gerestaureerd, hij heeft het daarenboven bekroond met een opmerkelijke koepel van staal en glas van 23 m hoog en 40 m breed als symbool voor het verlangen naar democratische transparantie. De koepel zorgde in 1999 voor de nodige polemiek. Toch biedt hij een verbluffend **panorama★★** op heel de stad. Twee spiraalvormige

UIT ETEN

Berlijn is een waar paradijs voor hongerige en gehaaste stadsmensen: op elk ogenblik van de dag kunt u hier in de *Imbiss* en cafés terecht voor goedkope menu's. Typisch Berlijns zijn de *Bratwurstwalker* op de Alexanderplatz: met de grill op de buik gebonden verkopen ze *Rostbratwurst* om mee te nemen. Andere specialiteit: de copieuze brunchbuffetten die sommige cafés op zondag aanbieden voor ongeveer € 10. Echte gastronomen kunnen dan weer terecht in een van de vele restaurants.

 'Iets drinken', blz. 132, de rubriek 'Uit eten' op blz. 20 en 'Berlijnse gastronomie' op blz. 165.

 Onderstaande adressen vindt u terug op de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van de cover; zoek het overeenkomstige nummer (bv. 1). De aanwijzingen in het rood verwijzen eveneens naar deze uitneembare kaart.

Reichstag

TUSSEN € 15 EN € 30

36 Käfer Berlin – E4 - Platz der Republik 1 (in de Reichstag) - **Brandenburger Tor** - ☎ 226 29 90 - www.feinkost-kaefer.de - 9.00-16.30 u, 18.30-24.00 u. Vanuit dit restaurant op het dak van de Reichstag heeft u een indrukwekkend uitzicht over het oosten van Berlijn. Goede Duitse keuken. Tip: als u vooraf een tafeltje reserveert, hoeft u niet aan te schuiven!

51 Die ständige Vertretung – F3 - Schiffbauerdamm 8 - +

 Friedrichstraße - ☎ 282 39 65 - www.staev.de - dag. 10.30-1.00 u. Deze brasserie opende haar deuren in 1997 en was oorspronkelijk bedoeld voor de bedienden van Duitse ministeries die na de eenmaking van Bonn naar Berlijn werden overgebracht. Tijdens de week kunt u tussen 11.00 u en 15.00 u genieten van een lunchmenu voor € 8.

TUSSEN € 30 EN € 60

50 Sarah Wiener – E2 - Invalidenstr. 50-51 - + **Hauptbahnhof** - ☎ 70 71 36 50 - www.sarahwiener.de - di.-zo. 12.00-17.00 u (do. tot 19.00 u). In het Museum voor Hedendaagse Kunst in het Hamburger Bahnhof worden Oostenrijkse en mediterrane specialiteiten bereid door een gerenomeerd kok. Reserveren aanbevolen.

Brandenburger Tor

TUSSEN € 15 EN € 30

55 Tucher – F4 - Pariser Platz 6a - **Brandenburger Tor** - ☎ 224 894 64 - www.tucher-am-tor.de - dag. 7.00-23.00 u. Deze gelegenheid aan de voet van de Brandenburger Tor houdt het midden tussen een café, een literair salon (literaire evenementen en een mooie selectie boeken) en een klein restaurant (Berlijnse specialiteiten). Tijdens de week, tussen 11.00 u en 17.00 u lunchformule voor € 13,50.

MEER DAN € 60

41 Lorenz Adlon Esszimmer – F4 - Unter den Linden 77 - Brandenburger Tor - ☎ 226 119 60 - www.kempinski.com - di.-zo. 19.00-22.30 u. Hier kunt u genieten van het luxueuze decor van het legendarische Hotel Adlon. Verfijnde Franse keuken en klassieke gerechten met een moderne toets.

Unter den Linden

MINDER DAN € 15

26 Deponie N° 3 – F3 - Georgenstr. 5 - + Friedrichstraße - ☎ 201 657 40 - www.deponie3.de - ma.-vr. 9.00-1.00 u, za.-zo. 10.00-1.00 u. Berlijnse bistro met een gevarieerd clientèle, gelegen onder een boog van de S-Bahn! Op de kaart staan Berlijnse specialiteiten, snacks en enkele ruimere gerechten. Op zondag kunt u vanaf 10.00 u brunchen (€ 8) mits reservatie.

1 Café im Zughaus – G4 - Unter den Linden 2 - + Friedrichstraße - ☎ 20 64 27 44 - www.dhm.de - dag. 10.00-18.00 u. Het café van het Deutsches Historisches Museum heeft twee troeven: de ruime keuze snacks en gerechtjes en het mooie terras met uitzicht op de Berliner Dom.

Museumsinsel

MINDER DAN € 15

2 Allegretto – G3 - Bodestr. 1 - + Friedrichstraße - ☎ 28 04 23 07 - www.smb.museum - 10.00-18.00 u (do. 20.00 u). Op de benedenverdieping van het Neues Museum. Het warme interieur is ontworpen door David Chipperfield. De kaart is beperkt maar

© CHL/Theodor Tucher.

Restaurant Tucher

lekker: bord met Egyptische proeven (€ 8,90), broodjes met zalm, salades, soep en huisbereid gebak.

TUSSEN € 15 EN € 30

3 Humboldt Terrassen – G4 - Schlossplatz 5 - + Friedrichstraße - ☎ 20 62 50 76 - www.humboldt-terrassen.de - tot 18.00 u, toegang niet gratis. Panoramisch terras op de Humboldt-Box (blz. 51). Slaatje met kip (€ 11,90), forelfilet met dille (€ 13,90), strudel en warme chocolade op grootmoeders wijze.

Scheunenviertel

MINDER DAN € 15

59 Altes Europa – G3 - Gipsstr. 11 - Weinmeisterstraße +

BELANGRIJKE DATA

1307 – Berlijn en Cölln verenigen zich.

1323-1373 – Heerschappij van de Wittelsbach.

1359 – Berlijn-Cölln treedt toe tot de Hanze, die de handelshavens van Noord-Europa verenigt.

1376 et 1380 – Branden leggen bijna heel Berlijn en Cölln in de as.

1440-1470 – Keurvorst **Frederik II**, bijgenaamd 'deJzeren'.

1640-1688 – Bewind van **Frederik-Wilhelm**, de **Grote Keurvorst**.

1685 – Edict van Potsdam; de hugenoten vestigen zich in Brandenburg.

1709 – Berlin en Cölln worden één.

1740-1786 – Heerschappij van

Frederik II (Frederik de Grote).

1806-1808 – Bezetting door Napoleon.

1870-1871 – Frans-Duitse oorlog.

1871 – Begin van het Duitse Keizerrijk; Berlijn wordt hoofdstad.

3 augustus 1914 – Duitsland verklaart de oorlog aan Frankrijk en Rusland.

1918 – Start Republiek van Weimar (1918-1933).

Januari 1919 – Opstand van de spartakisten, met geweld onderdrukt.

De socialisten Karl Liebknecht en Rosa Luxemburg worden vermoord.

1920 – Berlijn breidt uit met zeven randgemeenten (Charlottenburg, Neukölln...).

1924 – Eerste steenlegging van de luchthaven Tempelhof.

1929 – Wereldwijde economische crisis, sociale onrusten in Berlijn.

1933 – De brand in de Reichstag, ontbinding van het Parlement,

Volmachtenwet voor Hitler. blz. 157.

Augustus 1936 – **Olympische zomerspelen** in Berlijn. blz. 157.

1 augustus 1939 – Duitsland valt Polen binnen. De geallieerden worden bij de oorlog betrokken.

1941 – Eerste massale deportatie van joden uit Berlijn.

8-9 mei 1945 – Onvoorwaardelijke overgave van Duitsland.

17 juli-2 augustus 1945 – **Conferentie van Potsdam**, die de verdeling van de stad in vier bezettingszones bekrachtigt.

24 juni 1948-12 mei 1949 – Blokkade van Berlijn.

6 juni 1951 – Eerste uitgave van de *Berlinale*, een initiatief van de Amerikanen.

13 augustus 1961 – Bouw van de Muur.

23 juni 1963 – Bezoek van John F. Kennedy aan West-Berlijn.

1976 – Inhuldiging van het Palast der Republik op de plaats van het voormalige kasteel van Berlijn.

1987 – 750ste verjaardag van de stad.

9 november 1989 – **Val van de Muur**.

3 oktober 1990 – Hereniging van Duitsland.

Juni 1991 – De Bundestag verhuist van Bonn naar Berlijn.

Nov. 2005 – Angela Merkel (CDU) wordt kanselier. Ze wordt herverkozen in 2009 en 2013.

2013 – Start van de heropbouw van het kasteel van Berlijn. blz. 51.

STEDENBOUWKUNDE

'Berlijn is een stad met vele gezichten', luidt de bekende en veel geciteerde uitspraak van architect Werner Düttmann. Er lopen zo veel uiteenlopende projecten, er is zo veel gesloopt en er worden zulke radicale veranderingen aangebracht, dat het moeilijk is de stad als één geheel te zien. Tot vandaag heeft Berlijn zijn oude architecturale erfgoed regelmatig opgeofferd aan progressieve ideeën, en elke generatie heeft zijn stempel op de stad gedrukt.

De dubbelstad (Middeleeuwen)

Het middeleeuwse centrum bestond uit twee delen, die van elkaar werden gescheiden door de Spree. Aan de ene kant van de rivier lag Berlijn, rond de oude markt (nu Molkenmarkt) en de Nikolaikirche; aan de andere kant Cölln, rond de vismarkt en de aan de H. Petrus gewijde Petrikerche. Van het middeleeuwse **Berlijn-Cölln** resten slechts weinig sporen: enkele straatnamen (Klosterstraße, Molkenmarkt...), overblijfselen van kerken en een klein stukje van de oude omwalling (in de huidige Littenstraße).

De Grote Keurvorst (17de eeuw)

Onder keurvorst **Frederik Wilhelm** (1640-1688) werd begonnen met de heropbouw van de stad, die zwaar beschadigd was door de Dertigjarige Oorlog. Het stedelijke landschap dat

vorm kreeg in de tweede helft van de 17de eeuw, wordt gekenmerkt door de ononderbroken reeks woningen, gevel tegen gevel. Door het reglement van 1647, dat de dalende weg tussen de koninklijke residentie en het jacht-reservaat duurzaam wilde maken en omzomen met duizenden lindebomen (*Linden*) en notelaars, zag **Unter den Linden** het licht.

Frederik de Grote (18de eeuw)

De tijd van Frederik de Grote was er een van pracht en praal. Het **Forum Fridericianum**, het monumentale plein, omgeven door weelderige bouwwerken, werd ontworpen als beginpunt van de **Linden**, de laan die in de daaropvolgende decennia werd aangelegd, met aan weerszijden schitterende paleizen en publieke gebouwen met culturele functies. Dit is ook de tijd van de heraanleg van het Friedrichsforum en de **Tiergarten**, die een 'park ter vermaak' werd, 'open voor de bevolking' (🕒 blz. 105).

De geniale Schinkel (Midden 19de eeuw)

In het midden van de 19de eeuw gaf de architect **Karl Friedrich Schinkel** (🕒 blz. 164) de stad haar burgerlijk karakter. De *Neue Wache* (zijn eerste werk), de wijzigingen aan de kathedraal van Berlijn, het Altes Museum, de heropbouw van het Schauspielhaus

Vertaling	Valérie Maes
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	Corbis
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Le Guide Vert Berlin Week-end
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Philippe Orain
Uitgevers	Irène Lainey, Mathieu Simonin (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Annabelle Georgen, Aurélia Bollé, Cécile Bouché-Gall, Clarisse Bouillet, Tiphaine Cariou, Laurent Gontier, Guylaine Idoux, Régis Présent-Griot
Cartografie	Isabelle Delouvy, Géraldine Deplante, Thierry Lemasson, Denis Rasse Stadskaarten: © MICHELIN en © 2006-2014 TomTom. All rights reserved. This material is proprietary and the subject of copy- right protection, database right protection and other intellectual pro- perty rights owned by TomTom or its suppliers. The use of this material is subject to the terms of a license agreement. Any unauthorized copying or disclosure of this material will lead to criminal and civil liabilities.
Met dank aan	Didier Broussard, Marie Simonet, Pascal Tisserand

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2015

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres	De Groene Reisgids Uitgeverij Lannoo Kasteelstraat 97 B-8700 Tielt degroenereisgids@lannoo.be	De Groene Reisgids Uitgeverij Terra Lannoo bv Papiermolen 14-24 3994 DK Houten degroenereisgids@lannoo.nl
---------------------	---	---

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2015/45/329 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-2383-0